

בור י' ובא אחר והשלימו לי"א:

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצבה

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משל' ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

בבא קמא י

חמשה שישבו על הספסל ובא אחד וישב ושברו

(קושיה) מתקיף לה רב פפא והא איכא דתניא:

ה' שישבו על ספסל אחד, ולא שברוהו, ובא אחד וישב עליו ושברו: האחרון חייב

- ואמר רב פפא כגון²⁸ פפא בר אבא שהיה בעל בשר.

(דחיה) היכי דמי:

אילימא דבלאו איהו לא איתבר – פשיטא? [אינו דומה לבור שהראשון גרם נזקין והרג

את רובו או את חציו.]

אלא, דבלאו איהו נמי איתבר - מאי קעביד?

סוף סוף מתניתא היכא מתרצא? ר"ל הקושיות דלעיל (מסר שור ומרבה בחבילה) אין

ברייטא, אלא הקשו מסברה בעלמא, אמנם דין ספסל היינו ברייתא וצריכים ליישבם.

עתה הגמרא מביא שתי דרכים והראשון נדחה.

1. לא צריכא, דבלאו איהו הוי מיתבר בתרי שעי, והשתא איתבר בחדא שעה.

דאמרי ליה הראשונים אי לאו את הוי יתבינן, טפי פורתא וקיימין ולא היה

נשבר.[אמנם אי אפשר להעמיד את הברייטא בכך, כיוון שאינו דומה לבור, שכן

הראשונים לא עשו כלום.]

הגמרא מקשה על ההסבר הזה, שהאחרון יש לו טענה כנגדם:

(קושיה) ולימא ראשון להו אי לאו אתון, בידידי לא הוה מיתבר ולכן גם אתם צריכים

לשלם?

2. לא צריכא [דבלאו איהו לא איתבר] ואין להקשות כמו שהקשינו לעיל שזה פשיטא כיון

שמדובר:

דבהדי דסמיך בהו, תבר - מהו דתימא כחו לאו כגופו דמי, קמ"ל דכחו כגופו

דמי.

עוד מקרים נוספים

הכוח עשרה בני אדם ומת – בבת אחת / בזה אחר זה

(קושיה) ותו ליכא?!

והא איכא דתניא-

הכוח עשרה בני אדם בעשר מקלות:

כתוב בתורה לגבי רוצח 'כי יכה כל נפש אדם' ת"ק סובר עד שיהרוג כל נפש, ורבי

יהודה סובר כל שהו נפש, כדלהלן:

א. [ת"ק] בין בבת אחת, בין בזה אחר זה, ומת כולן פטורין שלא ידוע על ידי מי

נהרג.

ב. רבי יהודה בן בתירא בזה אחר זה, האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו

- והוא מקרה הדומה לבור, שהראשונים הכשירו במקצת.

(תירוצ' 1) בקטלא לא קמיירי.

(תירוצ' 2) ואיבעית אימא בפלוגתא לא קמיירי.

(קושיה) ולא?! והא אוקימנן דלא כרבי [לגבי החופר בור ט' וחבירו השלימו ל' - בעמוד

א'?

(תירוצ') דלא כר', אך וכרבנן שהם רבים וכן הלכה מוקמינן, כר' יהודה בן בתירא,

ולא כרבנן, לא מוקמינן.

[משנה] חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו

הגמרא מדייקת מלשון המשנה, שהמזיק לא צריך ליתן שור חי תחת השור המת,

והנבלה תהא שלו, אלא הניזק נוטל את הנבלה והמזיק משלים ממה שהפחית כדלהלן:

חבתי בנזקו, לא קתני, אלא בתשלומי נזקו. תנינא להא-

דתנו רבנן תשלומי נזק, מלמד שהבעלים מטפלין נוטלים בנבילה.

מקור שהבעלים מטפלין בנבילה

א. אמר ר' אמי [מזיק בהמה של חבירו] - מכה נפש בהמה ישלמנה - אל תקרי

ישלמנה אלא ישלימנה משמע שישלים את המותר .

ב. רב כהנא [שומר שכר] - אם טרף יטרף בפשיעתו של השומר ישלם עד יביאחו

עד הטרפה דמי הטרפה אך דמי הטרפה לא ישלם - עד טרפה ישלם, טרפה

עצמה לא ישלם והניזק יטרף למוכרה.

ג. חזקיה [שור שנגח] - והמת יהיה לו לניזק,

אתה אומר לניזק או אינו אלא למזיק? אמרת לא כך היה?

אמר אביי אי ס"ד נבילה דמזיק הויא, ליכתוב רחמנא שור תחת השור ולישתוק,

והמת יהיה לו למה לי? ש"מ לניזק .

עתה הגמרא מוכיחה שצריכים את כל הפסוקים הנ"ל:

וצריכא – להשמיע את כולם .

דאי כתב רחמנא מכה בהמה ישלמנה, משום דלא שכיחא שאדם יזיק בהמת חבירו,

לפיכך לא החמירה התורה שהמזיק יטפל בנבילה, אבל טרפה בשומר דשכיחא אימא לא,

צריכא.

ואי אשמועינן טרפה משום דממילא, שהשומר לא התכוון לזה, ולכן התורה לא החמירה

בזה, אבל מכה בהמה דבידים, אימא לא.

ואי אשמועינן הני תרתי מזיק בידיים ושומר הא, משום דלא שכיחא, והא, משום

דממילא, אבל והמת יהיה לו, דשכיחא ובידים, אימא לא.

ואי אשמועינן המת יהיה לו משום דממונא קא מזיק, אבל הכא דבגופא מזיק

אימא לא, צריכא.

כיצד הדין לולא הפסוק של 'והמת יהיה לו'

טעמא דכתב רחמנא והמת יהיה לו, הא לאו הכי הוה אמינא נבילה דמזיק הויא-

(קושיה) השתא, אי אית ליה לדידיה כמה טריפות, יהיב ליה: דאמר מר ישיב

לרבות שוה כסף, ואפילו סובין, ידידיה מבעיא?!

(תירוצ') לא נצרכא, אלא לפחת נבילה ר"ל הפסוק בא לומר שערך הנבלה הפחית משעת

הנזק עד שעת העמדה בדיון, שהם ברשות הניזק .

[עד כאן דף י עמוד ב]

²⁸ תוספות ד"ה כגון פפא בר אבא. מפרש רשב"ם דנקט פפא בר אבא לפי שלסתם בני אדם הוא שאול לכל הבא מאיליו לישב עליה כי סתם ספסל עשוי לכך והוי כמתה מחמת מלאכה אבל פפא בר אבא שהוא משונה וכבד משאר בני אדם סתמא אין שאול לו ולפי' צ"ל כגון פפא בר אבא אפוליה קאי מדקאמר בסמוך דא"ל אי לאו את הוה יתבינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נשבר היו חייבין ומיהו לפי המסקנא דמשני דבהדי דקסמך עלייהו אין צריך לפרש דחייב